

Patinás víz- és csatornamű épületek hazánkban

Kastély vízműveseknek Újpesten

Ha Budapesten a Külső Váci úton a városból kifelé, észak felé haladunk — a Tungram gyár magasépületével szemben — a Váci út 102 sz. alatt kezdődik a Fővárosi Vízművek Káposztásmegyeri Főtelepe. Az első gépházépület után, egy csodálatos ősparkban találjuk a „Tisztiházat”, vagy más néven a „Kastélyt”. Ezt a két nevet a Magyar Királyi Posta is évtizedekig használta: ezzel jelezte a megkülönböztetést a többi, a városhatárig tartó, szintén Váci út 102 sz. alatti szolgálati lakóházaktól.

Milyen céllal épült ez a csodálatos palota?

Az egykori — még lakatlan, beépítetlen — Károlyi birtokon a 1893 és 1904 között létesült az akkori Európa valószínűleg legnagyobb teljesítményű ivóvízellátó telepe, a Káposztás-megyeri Vízmű. Egy hatalmas kéményű kazánház gondoskodott a gőzgépek által hajtott szivattyúk működéséről.

A Budapest vízellátása szempontjából létfontosságú üzemet nem lehetett ezen a kietlen területen „magára” hagyni. Tömegközlekedés, gépkocsik még nem léteztek. Az éjjel-nappali jelenlétet a főváros bölcs vezető szolgálati lakásokkal oldották meg. Ezért építettek a szivattyúépülettel párhuzamosan a 4 lakásos, az első beköltözők beosztása miatt „Tisztiháznak” becézett épületet.

Kik voltak az első lakók?

Felsővezetők, mérnök-szakemberek a családjukkal. Nekik kijárt abban az időben a hatalmas méretű (220m²-es), Dunára, parkra néző szolgálati bérlakás.

A millennium évében, **1896-ban** költözhetek be az első bérlők. (A dátumra ma is két fém-tábla emlékeztet a lépcsőház bejárata feletti szélkakas-szerű oszlopocskán).

Két jelentős felújítás száz év alatt

Budapest ostroma, a bombázások után, a negyvenes évek végén néhány lakásba szakmunkásokat költöztettek be. Ezt úgy oldották meg, hogy a lakásokat elfelezték, modernizálták. Azóta **nyolc átlagosan 110 m²-es** lakásból áll a „Kastély”.

1996-ra a századik születésnapra kijavították a tetőzetet. A szakemberek megvizsgálták a hatalmas tetőt tartó eredeti fagerendákat és megállapították hogy, ennél csak kevésbé jobb állapotúra tudnák kicserélni. A homlokzatot szépen felújították. Újpest önkormányzata az épületet ipari műemlékké minősítette.

Kik lakják ma?

A ház első ötven évében először aktív, majd nyugdíjassá váló magasabb beosztású dolgozók voltak a bérlők. 1950-től 1970-ig többnyire vízműves szakmunkások és családjuk lakták. Ők nyugdíjazásuk után különböző megoldásokat alkalmazva elköltöztek, vagy elhunytak. Helyükre ismét a Fővárosi Vízművek felsővezetői költözhetek be családjukkal. Többségük, a korábbi igazgatók ma már nyugdíjasként élvezhetik a patinás otthont és a csodás környezetet.